Lästips för vuxna sommaren 2018

Romaner

Alla floder flyter mot havet / Dorit Rabinyan

Vintern 2003 är en sällsynt kall vinter i New York och skräcken från tragedin den 11 september håller kvar sitt grepp om invånarna. Av en slump möts de två ungdomarna Liat och Hilmi och blir djupt förälskade, men det är en problematisk kärleksrelation eftersom Liat är israelisk jude från Tel Aviv och Hilmi palestinier från Ramallah. Liat har varit soldat i Israel och Hilmi suttit i israeliskt fängelse och deras kärlek är oacceptabel både i Palestina och i Israel. De bor båda tillfälligt i New York och snart går Liats visum ut och hon måste tillbaka till Israel och ett liv utan Hilmi. Läs denna berörande och välformulerade roman om omöjlig kärlek som har ett oväntat slut. Författaren lyckas genom romanen teckna en bild av den bakomliggande, tragiska konflikten som påverkar människors livsval. Att omständigheterna i romanen är helt sanna bekräftas av att det israeliska utbildningsdepartementet i december 2015 strök romanen från gymnasieskolornas läslistor eftersom den ansågs vara skadlig och ett hot mot den judiska identiteten. Detta fick rakt motsatt effekt och romanen blev istället en bestseller och har getts ut i ett flertal länder. /LF

Ensam på Mars / Andy Weir

Det här är vad vi bibliotekarier brukar kalla en Robinsonad, fast ovanligt nog med rymdtema. Och nej, det finns ingen Fredag. Astronauten Mark blir svårt skadad under en expedition på Mars. Hans kamrater är övertygade om att Mark är död, och de måste överge honom för att själva klara livhanken. Men mot alla odds har Mark överlevt, och han tänker absolut fortsätta göra det – trots att han faktiskt är alldeles ensam på en fjärran planet, utan kommunikation med Jorden. Det är lite ovanligt med en rolig science fiction-bok – de brukar ofta vara

dystopiska, men här har vi ett lysande undantag. Mark skriver loggbok om sina vedermödor, med stor inlevelse och drastisk humor men också mycket pedagogiskt. Han är nämligen expeditionens maskiningenjör och biolog, och man får följa alla hans smarta (och ibland mindre smarta) idéer, uträkningar och experiment i kampen att klara livhanken. För han tänker inte ge upp och är fullt beredd att testa något nytt om saker går åt skogen, vilket de ideligen gör. Naturvetare i min närhet påstår att i princip allt i boken är fullt rimligt, möjligen bortsett från den ödesdigra stormen i början. Det är kul och spännande, en riktig bladvändare. Att man kanske lär sig något nytt i förbifarten gör ju inte saken sämre precis! Filmatiseringen av boken finns också att låna på biblioteket. Detta är Andy Weirs debutroman, och hans andra roman – med måntema – ligger redan på mitt nattygsbord. Jag siktar på en rolig semester i år. /LJ

Poesi

Orkidébarn / Eva-Stina Byggmästar och Aednan / Linnea Axelsson

Läser du Poesi? Nej, det är alldeles för krångligt, jag förstår inget. Om du känner igen dig men ändå har lust att prova, så har jag två tips. Linnea Axelssons omfångsrika bok Aednan avskräcker antagligen bara genom tjockleken. Men öppna den och läs ett par sidor så förstår du vad jag menar. Det är få ord på varje sida då vi följer två samiska familjer, vars öden speglar samernas moderna historia från 1900-talets början till vår tid. Oavbrutet intressant och vackert men också mycket lättläst och lättbegripligt. Mitt nästa tips blir den fantastiska Eva-Stina Byggmästar som nu kommit ut med en ny samling som heter Orkidébarn. Om någon ändå tycker att det känns märkligt och lite svårt att förstå så säger jag som den Norske spänningsförfattaren Jo Nesbo. ”Det finns en anledning till att vi kan tycka om dikter vi inte begriper. Det finns en skönhet i det som kan vara svårt att greppa och förstå intellektuellt – men man känner att man bevittnar något vackert”. Hc.03 /KL

Biografier

Mellan dem – till minne av mina föräldrar / Richard Ford

En intressant, läsvärd memoarbok om Richard Fords föräldrar Parker och Edna. Den första delen om hans far är nyskriven och den andra delen om hans mor skrevs för över trettio år sedan och har inte blivit publicerad förrän nu. Parker är handelsresande , lever i bilen och reser runt i sju sydstater och Edna följer med som sällskap i jobbet och på fester till alla hotell, restauranger och barer. De lever ett omväxlande, bohemiskt liv under många år utan att ha något fast boende eller något normalt socialt liv. Men efter femton år ute på vägarna föds Richard och livet tar en ny vändning. Med ett litet barn är de tvungna att skaffa sig ett permanent boende och bosätter sig i Jackson, Mississippi. Edna blir hemmafru, en roll som hon inte alls trivs med utan känner ensamhet och leda. Parker är på resande fot under veckorna och kommer bara hem över helgerna. När Richard är 16 år dör hans far, 55 år gammal i hjärtproblem och Edna blir ensam med sin son och tvingas att söka arbete. Relationen dem emellan förändras och han uppmanas av sin mamma att de nu ska ta hand om varandra, bli mer som kompanjoner.

Richard minns ändå sin barndom som kort men lycklig och känner sig älskad trots en frånvarande pappa och en mamma som saknar sitt gamla liv. Det är ett gripande porträtt av hans föräldrar, två kan man tycka rätt gåtfulla och rotlösa personer som trots allt kände stor kärlek både till sin son och till varandra. (Gz Ford) /LF

Facklitteratur

Larmrapporten : att skilja vetenskap från trams / Emma Frans och Den stora bubblan : hur tekniken formar vår världsbild / Per Grankvist.l

Efter att ha läst Roslings memoarer ”Hur jag lärde mig förstå världen” som min kollega tipsade om föregående månad, vill jag läsa mer om fakta, vetenskap och olika världsbilder. Två nya böcker hittar jag då, dels ”Larmrapporten: att skilja vetenskap från trams” av Emma Frans och dels ”Den stora bubblan: hur tekniken formar vår världsbild” av Per Grankvist. Båda två blir ett utmärkt komplement till Roslings biografi. Larmrapporten kan med fördel läsas av ungdomar såväl som vuxna. Här får vi hjälp med att förstå hur fakta och påstådda fakta ska bedömas. I Per Grankvist bok lär vi oss mer om den påverkan teknikföretagen har på samhällsutvecklingen. Intressant och lärorikt. Dd/Bv /KL

Factfulness : tio knep som hjälper dig att förstå världen / Hans Rosling med Anna Rosling Rönnlund och Ola Roslinglänk

Statistik och diagram är väl inget jag aktivt intresserar mig för precis. Som så många andra låter jag hellre någon annan (ofta media) tolka och förmedla data, och så skapas en uppfattning om hur det står till i världen. Hans Rosling, välkänd föreläsare och professor i internationell hälsa, var grundligt trött på att vår världsbild präglas av fördomar, förutfattade meningar, rena missförstånd och faktoider. Han ägnade större delen av sitt allt för korta liv till att tolka och presentera viktiga data på ett begripligare sätt, och han gjorde det väldigt bra! I denna bok visar Rosling och hans team – i tio pedagogiska kapitel – hur man kan bekämpa de instinktiva reaktioner som lätt tar över när man presenteras för beskrivningar av världen. Rosling kallar metoden factfulness, ett begrepp som jag tycker står för en blandning av nyfikenhet, självinsikt, sunt förnuft och källkritik. I stället för att dela in världen i i-länder och u-länder eller öst och väst, kan man utgå från fyra inkomstnivåer, från extrem fattigdom på nivå 1 (mindre än 2 dollar per dag) till över 32 dollar per dag på nivå 4. Då ser man att hela fem av sju miljarder lever på de båda mellersta nivåerna, där de mest grundläggande behoven är tillgodosedda. En miljard lever på nivå ett, en miljard på nivå fyra. Och med denna indelning kan man även visa den ständiga rörelsen från de lägre mot de högre nivåerna. Världens levnadsförhållanden förbättras kontinuerligt och i ganska rask takt. Låter det torrt och tråkigt? Det är det verkligen inte! Rosling är fantastisk på att förklara och ge exempel så att man faktiskt förstår vad han menar. Dessutom har han en mycket personlig, drastisk och humoristisk stil och saknar inte självdistans, så det är både roligt och intressant att läsa. Detta är en mycket viktig och läsvärd bok som hjälper en att vara kritisk, att tänka om och att tänka nytt. Jag reserverar den för en första omläsning i höst, för att ge tankesättet en chans att fastna på allvar. O 2018 /LJ

Lästips av Cecilia Bodelsson, Lena Forsberg, Lotte Johannesson och Kristina Lindahl